

PEDAGOOGIKA
ARHIIVIMUUSEUM 30 lk
FOND K 46022

E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut
Pedagoogika ja psühholoogia kateeder

Jaan Villem Sibul
KH-21

Dr. LINDA RANNAKU ELU JA ÕPINGUAASTAD

Kursusetöö

Juhendaja: K. Kotsar

4

Tallinn 1976

K46022

S I S U K O R D

1. Sissejuhatus	lk. 1
2. Varajane noorus ja kooliaastad.	
a) Viluste algkool	
b) "Kõstrimäe"algkool	lk. 2
2 Räpina Ühisgümnaasium	
a) Kool ja tema suunitlus	lk. 4
b) Õpetajate ja õpilaste vahelised suhted	
Kultuurielu	lk. 5
c) Õpilased, distsipliin	lk.7
4. Ülikool.	
a) Sisseastumine, majanduslik seisukord,	
üliõpilastel.	lk. 9
b) Õppekorraldus.	lk. 10
c) Üliõpilaste vaba aeg, omavahelised	
suhted.	lk.12
d) Kehaline areng.	lk.13
Lisa nr.1	lk.14
e) Õppetöö ja õppejõud.	lk.15
5. Didaktilis-metoodiline seminar.	lk.18
Lisa nr.2	lk.20
Lisa nr.3	lk.21
6. Tallinna Õpetajate Seminar.	
a) Õppevahendid.	lk.22
b) Õppejõud.	lk.23
c) Õppejõudude ja õpilaste suhted.	lk.24
7. Linda Rannaku hilisem alu ja tegevus.	lk.26
Lisa nr. 4	lk.27

S I S S E J U H A T U S .

Käesoleva kursusetöö autori eesmärgiks on anda ülevaade doktor Linda Rannaku elust, õpinguaastast Tartu Ülikoolis ning tema hilisemast pedagoogilisest ja kultuurialasest tegevusest. Põhitähelepanu kursusetöös on pööratud kodanliku aja õppimistingimustele. Töö on koostatud autori poolt läbiviidud intervjuu põhjal, mille aluseks on kursusetöö juhendajalt sm.Kotsarilt saadud küsimustik. Intervjuud viis käesoleva töö autor läbi ajavahe-
mikus 10.aprillist kuni 23.maini. Kuna töö põhimaterjal pärineb ühe inimese suusõnallistest mälestustest, kirjalik materjal on aga vägagi piiratud, ei saa antud kursusetööst teha mingeid kaugele ulatuvamaid järeldusi kodanliku perioodi õppimistingimuste kohta.

I VARAJANE NOORUS JA KOOLIAASTAD.

a) Viluste algkool.

Linda Rannak (sünd.Sibul) Augusti t. sündis 12.jaanuaril 1909.a. Räpina kihelkonnas, Veriora val-
las, Viluste külas, taluperes.

Isa - August Sibul - oli kihelkonnakooli haridu-
sega, kelle vaimsed huvid suundusid oma väikese kodu-
talustalust piiridest kaugemale (rahvaviiside kogumine, koha-
liku raamatukogu juhataja, näiteringi juhtimine, val-
lasekretär, jne.). Kuna kodutalust paiknes kooli- ja
1
valamaja vahetus läheduses, siis väikese Linda kooli-
tee algas varakult. Esimene tuleproov oli viieaastase-
ha, kooli kontrolliva kirikuõpetaja ees. Kohalik alg-
kool oli algul kolmeklassiline ja seal töötas üks õpe-
taja, sest kõik klassid asusid samas klassitoas. Teine
õpetaja tuli juurde, kui loodi ka neljas klass, siis
tehti ka klassitoale vahesein.

b) "Kõstrimäe"algkool,

Lõpetanud neli klassi, siirdus Linda Rannak kõr-
gemasse algkooli, milline asus Räpinas, nn."Kõstri-
mäel". Köster elas seal lähedal ja oli varem ühtlasi
selle kooli juhataja (nn."Kõstrikool"). See oli kahe-
klassiline kõrgem algkool, 5.- 6. klass.

Üheks silmapaistvamaks õpetajaks oli tuntud pedagog Paul Mitt. Oma õppe- ja kasvatustöös kasutas ta Johhannes Käisi töökooli põhimõtteid. Ühel järjekordsel küsitlusel vastas L.Rannak, et tahab saada õpetajaks, kuid selle soovi täitumiseni kulus veel kümme-kond aastat. Vahepeal läbis ta Räpina Ühisgümnaasiumi - 5 aastat ja Tartu Ülikooli Matemaatika Loodusteaduskonna loodusteaduste osakonna - 5 aastat koos didaktilis-metoodilise seminariga.

II RÄPINA ÜHISGÜMNAASIUM.

a) Kool ja tema suunitlus.

Räpina Ühisgümnaasium, tärganud Esimese Maailmasõja järgseis raskeis oludes (asutati 7.nov.1917.a.) ja eksisteeris ligi poolteist aastakümnet, saatis ellu üheksa lendu 133 lõpetanuga. Räpina Ühisgümnaasium sai töötada küll lühikest aega, kuid tolleaegse kooli kultuurhariduslik tähtsus antud ajajärgule oli korvamatu. Kuigi enamikul õpetajatest puudus pedagoogiline ettevalmistus, oli nende kiindumus oma alasse õpilasi kaasatõmbav ning innustav. Tervishoidu ja inimese anatoomiat õpetas, näiteks, kohali jaoskonna arst ja koduloomade tervishoidu - loomaarst.

Gümnaasium ise asus stiilses Sillapää kossis, mis omakorda paiknes Võhandu jõe ja paisjärvega kolmest küljest piiratud kaunis pargis.

Aastatel 1923 - 1928 (L.Rannaku õpinguaastad) muudeti Räpina Ühis - Reaalgümnaasium järk-järgult põllumajandusgümnaasiumiks. Teoreetiliste teadmiste sidumiseks õppepraktikaga, liideti õppemajand ja -aed. "Noorte huvialade ja nende isiksuse kujunemisele on suur mõju kooli profiilil, selle juhataja ja õpetajate huvidel ning harrastustel," nagu ütleb Linda Rannak. Nagu ta väidab, algaski tema armastus looduse vastu just siit ja sellega seletubki tema praegune töö - bioloog.

b) Õpetajate ja õpilaste vahelised suhted.
Kultuurielu.

Linda Rannak õppis Ühisgümnaasiumis ajal, mil kooli juhatajad ja õpetajad tihti vaheldusid. Paljud neist oli õpingud ajutiselt katkestanud üliõpilased, kes oma eluks valmistumise teekäiku püüdsid kergendada õpetajapalgaga. Seetõttu sattus ka RÜG-i õpetajaks nii mõnigi hiljem Eesti kultuurielus tuntud isik. Näiteks: eesti keele õpetajatest Oskar Urgart, David Karopun, Mihkel Tedre, jt.

Tolleaegse eesti keele õpetaja ja koolijuhataja Rudolf Reimanni eestvõttel tegutses agaralt kirjandusring, andes välja Räpina Ühis - Reaalgümnaasiumi õppurite ajakirja "Sähvus". Võeti osa novellivõistlustest, peeti kirjanduslikke kohtuid ja harastati näitetegevust.

Põhimiseks koolinoorte taidluse suunajaks oli Räpina Noorteühing, kus igaüks vastavalt oma huvidele ja kalduvustele sai jõudu proovida. Noorteühingu eestvõttel peeti ka spordivõistlusi, millistest esimene oli 1921.aastal. 1922.aastal peeti Räpinas noortepüha ja 1923.aastal juba üle Võrumaaline noortepüha, kus spordivõistluste kõrval esinesid ka laulukoorid ja orkester.

Muusikaalane tegevus oli koolis tugevasti arendatud. Muusikateooria tundides harjutati solfedžiot ja tehti harmooniseerimisülesandeid ning tutvuti kül-

lalt põhjalikult muusikaliteratuuriga. Pealeselle olid koorilaulu tunnid, kuhu kogunes üheaegselt terve kool - kõik klassid.

Muusikaõpetajaks oli Soomes suvekursustel end täiendanud Johhannes Karheiding.

Kooli juures korraldati ka Räpina muusikakursused, mille üldjuhiks oli tuntud koorijuht ja helilooja Richard Ritsing.

Õpilased katsetasid ka omaloominguga heliloomingu alal. Tuntumad selles vallas olid Eik Toivi (praegune Noorte Kultuurimaja koorijuht), Paul Krigul (Viljandi Kultuurimaja koorijuht), Jaan Hivask, Elmar Luhats (Tartu Muusikakooli õppejõud).

Näitetegevuse eestvedajate hulka kuulus Olli Ungvere (Pärnu teatri näitleja).

c) Õpilased, distsipliin.

Räpina Ühisgümnaasiumi ukсед olid avatud kõigile, kel selleks tahtmist. Räpina Gümnaasiumis õppisid lapsed mitte ainult Räpina valla jõukamatest taludest, vaid ka kehvikute peredest. Räpina aleviku ametnikkude ja vabrikutöölise ning Võõpsu "bürgerite" peredest. Seal õppisid lapsed ka kaugematest valdadest - Toolamaalt, Munsist, Leevakult, Verioralt, Kaukvast ja mujalt.

Õppemaks ei olnud kuigi suur ja kehvematest kodudest õpilased olid sellestki vabstatud. Õpilaselu ei olnud kulukas, sest toit ja riietus saadi maa-kodust. Maksta tuli vaid kooliraamatute, õppeabinõude ning korteri eest. Mingeid lisakulutusi lastel ei olnud (jäätis, kino, jne.), sest need puudusid.

Muidugi oli õpilasi ka jõukamatest kodudest, kellel suurema kuluraha tõttu tekkis kiusatus harjutada suitsetamist (poisid) ning proovida kuidas mõjuvad vägijoogid. Väikeses alevikus tulid aga sellised ülanõuetused kiiresti päevavalgele ning karistusedki ei lasknud kaua oodata.

Laste põhiline kasvatus toimus kodus ja seda täiendas distsipliini nõue koolis. Puuduliku õppimise eest pandi ka puudulik hinne ning selle olemasolust informeeriti vanemaid ja selle parandamise eest tuli õpilasel endal hea seista. Üldiselt korda ja käitumist nõuti igas tunnis ja iga õpetaja poolt. Siia kuulusid tervitamine igasuguses olukorras (siseruumides, väljas,) harjutati niksutegemist tütarlastel ja kummarduse tegemist või "kraapsjalga" poistel, tutvustamist, laua-

kombeid ja lauakatmist koolis lõunastamisel, jne. Eraldi klassijuhataja tunde ei olnud.

Vastava korra rikkumisel said kohe ka õiglase karistuse. Kõige väiksemad üleastumised tunnis lahendas vastava aine õpetaja kohapeal.

Suurematest korrarikkumistest teatati kogu kooli üldkogunemisel saalis, kusjuures süüalused seisis vastamisi kõigi teiste kogunejatega. Kõige raskemaks karistuseks oli koolist väljaheitmine.

Keskkooli lõpetamisel said õpilased küpsustunnistuse, millega oli tõestatud, et ta on iseseisvaks eluks küps.

III ÜLIKOOI

a) Sisseastumine, majanduslik seisukord, üliõpilastel.

Ülikooli astumiseks polnud vaja teha eksameid. Tuli kes tahtis ja võis, töötas, kuidas arvas. Kõik pääsesid sisse gümnaasiumi lõpitunnistuse põhjal. Üliõpilaste vanemate tegevusala, sotsiaalne ja varanduslik seisund vastas ligikaudu sellele, mis oli juba kirjeldatud eespool RÜG-is. Linda Rannak maksis õppemaksu ainult esimesel aastal, hiljem aga oli vabastatud sellest ja sai stipendiumi. Stipendiumi saamise aluseks oli õpppeedukus ning kahe tunnistaja seletuse põhjal politseist antud tunnistus selle kohta, et ei oma mingit vara ega sissetulekut.

Üliõpilased olid töökad, tõsise ellusuhtumisega. Sageli teeniti endale ise kooli- ja ülalpidamisraha. L. Rannak rõhutas, et ta elas täielikult ära stipendiumist (v.a. esimene aasta). Suviti töötas maal kodutalus, kus sai peamiselt toidu ja riietuse.

b) Õppekorraldus.

Üliõpilaste jaotamist kursuste kaupa ei olnud, kuigi tinglikult kasutati määratlust: esimene, teine, jne. aasta üliõpilane. Teise aasta üliõpilasel võis olla mõni eksam esimesest aastast võlgu (sel juhul stipendiumi ei saanud) või kolmandast aastast antud. Kogu stipendium oli ette nähtud neljale aastale, millisele ajale jaotus 26 eksamit ja terve hulk praktikume koos kollokviumidega. Õppekavas oli kirjas eksamite ja praktikumide sooritamise järjekord ning teatud eksamite hulgast valiku võimalus, et soodustada väikest spetsialiseerumist vastavalt huvidele ja kalduvustele. Loengute kuulamine oli vabatahtlik, praktikumid kohustuslikud. Õppetöö algas septembris ja lõppes mais. Hilisem eksam, mida L.Rannak mäketab, oli 23.mail. Tavaliselt lõppes õppetöö mai keskel. Õppetöö vaheaegu oli ülikoolis üks - Jõulud.

Üliõpilane planeeris ise oma koormuse. Ta päevarežiim kujunes selle järgi, kui palju ta suutis või tahtis.

Loengu kestvus oli kolmveerand tundi, algas akadeemilise veerandiga, st. väljakuulutatud ajast veerand tundi hiljem. Lektor võeti vastu jalgade hõõrumisega vastu põrandat. Sama kehtis praktikumide kohta, mida juhendati samalaadsetelt kõigile. Kuid oli ka praktikume, kus kindel arv töid tuli sooritada individuaalselt (analüütiline keemia, üldfüüsika, taime anatoomia, jt.). Nendes juhatas assistent kätte laboratooriumide kasutusajad, reaktiiv-

vid ja aparaadid ning anti kirjalikud tööde juhendid. Kui töö tehtud, tuli assistent ja kontrollis. Ta oli alati saadaval. Kui kõik ettenähtud tööd antud praktikumist oli sooritatud, järgnes kollokvium. Selle järgi pääses vastava aine eksamile, Sellistel praktikumidel võis näha üliõpilast hommikust õhtuni, töötati kogu vaba aeg. Vahest töötati ka pühapäeval, kui saadi teenijatel laboratooriumide võtmed.

Ülikoolis üldiselt kogunemised toimusid tähtsamate sündmuste või tähtpäevade puhul nagu auhinna-tööde võitjate teadustamine, aastapäevade pühitsemine või õppetöö alguse pidulik tähistamine. Õppeaasta lõpetamise tseremooniat ei olnud.

Üliõpilastekäitumise ja korra küsimused olid üliõpilasorganisatsioonide sisene asi. Üldises foorumis-rektoraadis ja dekanatides ei olnud selliseid küsimused ajakohased.

c) Üliõpilaste vaba aeg, omavahelised suhted.

"Üliõpilaselu eredamalt meeldejäanud sündmustest oli mai saabumise pühitsemine", meenutab L.Rannak. Mai tähistamine oli suurejooneline ja lõbus sündmus. Maipäeva eelõhtul korraldati traditsiooniline üliõpilaste rongkäik tõrvikutega. See algas rivistumisega ülikooli peahoone ette, kus lauldi "Gaudeamus" ja üliõpilaskonnas esimeses teivas sütitava kõnega rektorit ja õppejõude.

Rektor - professor J.Köpp - vastas sellele. Sealt suundus rongkäik lõbusate laulude saatel läbi linna kuni Toome orgu, kus ühisel lõkkel - Ohvrikivil - põletati tõrvikute "jäägid". Sellele järgnesid pidustused või õigemini pidutsemised üliõpilasorganisatsioonides. Maiööl kehtis organisatsioonides nn.lahtiste uste ööst. Ilma eelneva kutseta võis vastastikku külastada. Käidi väiksemate või suuremate rühmadena. Linn oli täis lõbusaid värvi- või valgetes mütsides tudengeid. Järgmisel päeval, 1.mail, tehti Emajõel esimene paadisõit - sõudepaatidega.

Eredamad sündmused olid ka aktused ülikooli aulades ja Soome - Eesti üliõpilaspäevad, millest võttis osa rohkesti vennasrahva tudengeid. Koos tehti ka väljasõit Vasulasse.

Lina Rannak pli ka LUS-i liige ja osales agaralt seltsi ettekannet koosolekul. Samuti võttis ta osa Loodusuurijate seltsi toetusel toimuvatest ekspeditsioo-

nidest (J.Lepiksaare juhendamisel Alutaguse metsades, Porkunis ja J.Rebasega Saaremaal). "Poliitikaga tegelemiseks ei jätkunud aega ega huvi", konstanteeris L.Rannak.

d) Kehaline areng.

Tolleaegsete üliõpilaste kehaline areng ja tervislik seisund oli kõigiti normaalne, sest tegemist oli enamuses maa-päritoluga tudengitega, kes olid lapsepõlvest peale harjunud maaelu ja - tööga ning jätkasid seda ka suvevaheajal. Võrdlemisi tagasihoidlik toitumine üliõpilaselinnas ja vähene magusa kasutamine tuli aina tervisele kasuks. Prille kandvaid üliõpilasi oli vähe ja Rápina Keskkoolist mäletab L.Rannak ainult ühte või kahte prillidega õpilast.

Ärakiri.

Lisa nr.1

DIPLOM.

Eesti vabariigi Taru ülikooli matemaatika-
loodusteaduskonna otsusel ja ülikooli valitsuse kinni-
tusel 27.aprillist 1934.a. tunnistab Tartu ülikool, et

L I N D A S I B U L ,

kes Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna loo-
dusteaduste osakonnas kõik sunduslikud praktikumid ja
harjutused lõpetanud ning nõutaval eel- ja lõpueksa-
mid õiendanud, on tunnustatud

m a t e m a a t i k a - l o o d u s t e a d u s -
k o n n a l õ p e t a n u k s

loodusteaduste alal cum laude.

Tartus, 22.oktoobril 1934.a.

Nr. 4677

H.Kaho
Ülikooli rektor.

Gerhard Rago

Mat.-loodusteaduskonna dekaan.

Peranali
sekretär.

Pitsat.

e) Õppetöö ja õppejõud.

Esimesel aastal oli ette nähtud üldained: üldzooloogia, üldbotaanika, üldfüüsika, üldgeograafia, geoloogia, meteoroloogia, anorgaaniline- ja orgaaniline keemia. Järgmisel õppeaastal algas spetsialiseerumine: võrdlev anatoomia, selgroogsete ja selgrootute zooloogia, taimede süstemaatika, taime anatoomia, taime füsioloogia, mineraloogia ja petrograafia, paleontoloogia, regionaal-geograafia, inimese anatoomia, inimese füsioloogia jt.

Paljud õppejõud olid rahvusvaheliselt tunnustatud teadlased ning nende assistentideks olid samuti tublid teadlased - hilisemad professorid. Botaanika professoriks oli rahvusvahelise kuulsusega Th.Lippmaa ja tema assistentideks pärastine professor A.Vaga ja abielupaar J.jaS. Talts'id; geoloogia-mineraloogia professoriks oli E.Õpik ja assistendiks praegune akadeemik professor K.Orviku; zooloogia professorid olid J.Piiper ja H.Riikoja, nende assistentideks praegune akadeemik H.Haberman, professor J.Aul ja dr.J.Lepiksaar (praegu Rootsis); orgaanilise keemia professor oli P.Kogerman, assistendiks hilisem professor H.Raudsep (TPI); anorgaanilise keemia professor Landesén (luges ja eksamineeris saksa keeles), assistendiks A.Sinka (Farmatseutil.tehase peatehnoloog) ja A.Laur; füüsika professor J.Wilip, assistentideks professor Altmaa (TPI),

Koern jt.; geograafia professor A.Tammekann, assistendiks A.Mieler; inimese anatoomia professor Veinberg; inimese füsioloogia professor Fleisch (luges ja eksamineeris saksa keeles) assistendiks professor M.Tiitso; meteoroloogia professor Frisch.

Kõikide õppejõudude loengud olid sisukad ja huvitavad ning illustreeritud katsete, näidete ja preparaatidega. Kuna vastava loengu kuulamisega paralleelselt tuli sooritada ka praktikumid, siis hõlbustas see aine omastamist ja kinnistamist. Ainesse süvenemist soodustas praktikumi kestel tehtud kollokviumid. Praktikumide ja harjutuste hulka kuulusid ka botaanika aias ja kasvuhoonetes tundma õpitud üksiktaimed, nende süstemaatika, kooslused ja isiklik herbariumi koostamine 200 taimega. Sama kehtis ka zooloogia muuseumi kogude kohta.

Kirjanduse kasutamise võimalused olid täiesti rahuldavad. Eesti keelseid õpikuid oli ilmunud samade õppejõudude sulest (P.Kogermani "Orgaanilise keemia õpik" jt.) vastavate instituutide (praegused kateedrid) raamatukogudes oli võimalik laenutada vastavad õpikud. Kasutati enamuses saksakeelseid. Loengute pidev jälgimine võimaldas kiire ülevaate saamise vastavas ainevallas ja soodustas kõige olulisemat haarama.

Mis puutub kasvatuslikesse eesmärkidesse ning suunitlustesse õppetöös ülikoolis, siis selleks oli iseseisvate loovate isiksuste kujundamine, kes on kiindunud oma erialasse ning kes on suutelised omandatud teadmisi edasi andma ning ennast täien-

dama. Kasvatuslikeks ergutusvahendeiks ja õppedistsi-
pliiniks oli tolleaegsete tudengite võrdlemisi kitsas
majanduslik olukord ja teatud võistluspinge. Ülikooli
valdkonda ei kuulunud õppedistsiipliini küsimused, sest
seda dikteeris elu ise. Ühiselamuid ei olnud. Üliõpi-
lased elasid erakorterites mööda linna laiali. Üliõpi-
laste kooskäimiste kohad olid üliõpilaste organisat-
sioonid - seltsid korporatsioonid. Nendes veedeti va-
ba aega ja siin toimus ka teatud seltskondlik "lihv".
Harjutati vaba esinemist ja vaba käitumist seltskon-
nas, arendati laulu- ja tantsuoskust, kõneosavust, or-
ganisaatorivõimeid jne. Seda kõike tehti koosviibimis-
tel, kohviõhtutel, ballidel ja mujal, millest võtsid
sageli osa ka vilistlased.

IV DIDAKTILIS-METOODILINE SEMINAR.

Et saada pedagoogi kutset, selleks oli vaja pärast ülikooli lõpetamist üks aasta osa võtta didaktilis-metoodilisest seminarist. Töö seisnes loengute kuulamises, pedagoogikas ja kooli ajaloos (J.Koort), psühholoogias ja loogikas (K.Ramul) ning õpetaja kutset taotlevate erialade metoodika õpetamises. See seisnes Tartu keskkoolides vastava eriala tundide hospiteerimises (õpetuse pealt kuulamises) ja proovitundide andmises. Erialad, milliste õpetamiseks ettevalmistas Linda Rannak olid: loodusteadus (juhatas professor H.Kaho - taimefüsioloog), maateadus (dotsent R.Markus - geograaf) ja keemia (professor P.Kogerman - orgaaniline keemia). Pärast harjutuste, proovitundide, seminaride ja eksamite edukat sooritamist, tunnistati L.Rannak õpetajaametis kandidaadiks. Kandidaadile omistati õpetajakutse pärast kaheaastast koolipraktikat (vähemalt seitse tundi nädalas). Tema esimeseks tuleprooviks sai Tartu poeglaste reaalgümnaasium. Tol ajal oli õpetajaameti kandidaatide seas mitmeid, nende hulgas ka praegune tuntud maalikunstnik Erik Haamer (praegu Rootsis). L.Rannak stažeeris vilunud õpetaja Rebeni juhendamisel esimese aasta täielikult tasuta. Teisel aastal, doktor G.Vilbaste siirdumise tõttu Tallinna, vabanes geograafiaõpetaja koht ning see jaotati kahe õpetaja vahel - E.Laar ja L.Rannak. Kuna L.Rannak töötas poole koormusega, ka-

sutas vaba aja töötamiseks assistendina ülikooli zoo-
loogia instituudis. Nimelt mag.J.Auli doktorantuuri
ajaks vabanenud vanemassistendi kohta jagas ta N.Mi-
kelsaarega (praegune TA ZBJ Võrtsjärve limnoloogia-
jaama juhataja). See töökoht oli L.Rannaku kujunemise-
le teadlasena otsustava tähtsusega. Professor J.Pii-
peri juhendamisel alustas ta iseseisva teadusliku
tööga kalaluude peenehitusel (histoloogia) alal, üht-
lasi täiendas end veel zoologia põhidistsipliinides
(zoo-geograafias, embrüoloogias, võrdlev-anatoomias
ja histoloogias). Valmis magistri töö, mille kaitses
L.Rannak 1938.aasta kevadel. Kuid selle teadusliku
kraadi omistamine ei andnud teda edaspidisel koha-
saamisel ega mõjustanud mingil määral palga suurust
kuni 1946.aastani.

Magistri töö oli tehtud vaba aja, energia ja
huvide paika panemiseks.

Ärakiri

Lisa nr.2

KESK - JA KUTSEKOOLIÕPETAJA

KUTSETUNNISTUS.

Selle tunnistuse omanik

L I N D A R A N N A K

on lõpetanud Tartu Ülikooli Matemaatika-loodusteaduskonna, õiendanud kesk- ja kutsekooli loodusteaduse ja maateaduse õpetaja kutse taotlemiseks nõutavad eksamid ja andnud proovitunnid Opetajakutse omandamise määruse (RT 110-1931) alusel ning töötanud õpetajana omal erialal, alates 1.augustist 1935.

Võttes arvesse neid andmeid ,Haridusministeerium otsustas anda Linda Rannakule käesoleva kutsetunnistuse, kinnitades teda kesk- ja kutsekooli

l o o d u s t e a d u s e j a m a a t e a d u s e
õpetaja kutses, arvates 1.augustist 1937.

Tunnistuse järgi on Linda Rannak Eesti Vabariigi kodanik, sündinud 12.jaanuaril 1909.

Tallinnas, 29.juulil 1937.

Nr. 3810

Haridusminister A.Jaakson

Tempel

Koolivalitsuse direktor

Otto Joh.Kiisel

Ärakiri

Lisa nr.3

DIPLOM

Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli Matemaatika-Loodus-
teaduskonna otsusel ja Ülikooli Valitsuse kinnitusel 2
20.maist 1938.a. tunnistab Tartu Ülikool, et

Linda R a n n a k ,sünd. S i h u l ,

kes Tartu Ülikooli Matemaatika-Loodusteaduskonna loodus-
teaduste osakonna lõpetanud, magistrieksamid õiendanud ning nõuete
ning nõuetele vastava magistritöö:"Ahvenlaste luude peen-
ehitusest" esitanud, on tunnustatud

magister scientiarum naturalium
kraadi vääriliseks.

Tartus, 22.novembril 1938.a.

Nr.4677

Ülikoolirektor

H.Kaho

Mat.-Loodusteaduskonna dekaan

Herhard Rägo

Sekretär

A.Perandi

Tempel

V TALLINNA ÕPETAJATE SEMINAR.

a) Õppevahendid.

Elukoha vahetamisega Tallinna, kandis L.Rannaku pedagoogitöö juhuslikku iseloomu, kuni 1940.aastani. Mainitud aasta sügisel sai ta esimese täiskoormusega õpetaja koha Tallinna V Keskkoolis, Hariduse tee 3. See oli ühtlasi üks raskemaid ja huvitavamaid pedagoogiaastaid. L.Rannak oli ühtlasi ka poisteklassi juhataja, kus õppis ka U.Laht ja praegune professor Ain Aitsam.

1941.aasta sügisest kuni 1946.aasta kevadeni töötas ta Tallinna Õpetajate Seminaris oma kutsealade - loodusteadus, maateadus, keemia - metoodika õpetajana. See aeg võimaldas nende ainete õpetamise metoodikasse üksikasjalikumalt süveneda. Tallinna Õpetajate Seminar paiknes (ka praegu) Inglise Kolledži ruumides, millised olid eeskujulikumaid tolle aja kohta. Nimelt, olid olemas eriala kabinetid ning küllalt hästi sisustatud keemia laboratoorium. Õppevahendid olid üsna täiuslikud, näiteks eeskujulik kivimite ja mineraalide kogu, väga suured liblikate ja linnumunade kogud, jne. Õppevahendite osas oli see kool üks vabariigi parimaid. Sinna olevat toodud ka mõnede teiste likvideeritud koolide, nagu Haapsalu Õpetajate Seminari, õppevahendeid ning oli koondatud ka erakogusid.

Sama eeskujulik olukord valitses ka teiste õppekabinettide ja -vahendite osas. Kuna muusika õppejõududeks olid suurte erialaste kogemustega, praegune professor R.Päts ja tol ajal veel Konservatooriumi üliõpilane, praegune helilooja, Els Aarne, siis muusikaõpetuse osas mingeid puudujääke ei olnud. Samasugune olukord valitses ka spordiala ning rahvatantsu õpetamisel. Viimast õpetas Eesti rahvatantsu ema Anna Raudkats.

b) Õppejõud.

Tallinna Õpetajate Seminaris olid õppejõud oma ala hästi tundvad, erudeeritud ja pedagoogiliste kogemustega. Võtame naiteks füüsika ja matemaatika õppejõud K.Sule, Silde Etverk, Humal - viimane hilisem TA viitsepresident ja eelmised TPI õppejõud. Eesti keele ja kirjanduse õppejõududeks olid Selmet, Muktša Eller (kirjandusteadlane, praegu Rootsis). Joonistamise õpetajaks oli Ridali - praegune teaduste kandidaat. Mainimist vääriks veel õpetajate seminari tollaegne direktor Meiusi, äärmiselt taktiline pedagoog.

Vaikides ei saa ka mööda minna seminari harjutuskoolist ega selle õppejõududest, kes moodustasid ühtse terviku seminariga. Väljapaistvamad õppejõud harjutuskoolis olid: N.Pentre (kirjutanud vene keele õpikuid), H.Raigna ja Alttoa (kirjutanud eesti keel õpikuid), H.Kuut, E.Laidoner jt.

c) Õppejõudude ja õpilaste suhted.

Õppejõudude ja õpilaste vahel valitses siiras üksmeel. Ja vastastikune üksteise mõistmine. Koolisisesed üritused - mitmesugused aktused ja klassiõhtud - toimusid meeldivas soojas õhkkonnas, kus ühislaulud moodustasid olulise osa. Ka ei olnud harvad juhud mil pimendamise tõttu tund poole pealt katkes ja edasine käik jätkus hoogsa ühislauluga.

Nii õppejõud kui ka õpilased elasid linna-korterites. Ühiselamud puudusid. Koolis oli ühis-toitlustamine, millest võtsid osa kõik õppejõud ja õpilased. Selleks tuli vähemalt õpetajatel ära anda toidutalonge. Vaesemad õpilased said toetust nii rahas kui ka tarbeesemetes, nagu jalanõude ja riietuse kujul.

- - -

Sõjategevuse intensiivistumise ning rinde lähenemisega, elavnes ka väeosade liikumine. Nende ajutiseks peatumiseks hõivati korduvalt ka Õpetajate Seminari ruume. See tingis alalisi kolimisi. Kolimine ei säästnud ei raamatukogu, mis oli üsna suurega õppevahendeid. Lõpuks kolis kool Raua tänava algkooli ruumidesse. Ühe järjekordse sõjaväeosa pea-

tumise järele seal olid kõik märgpreparaadid - kon-
nad, ussid, jne. - kuivale jäetud. Eriti suuri kah-
justusi tekitas õppevahendeile Tallinna suurpom-
mitamine 9.märtsi ööl 1944.a. Sellest kurvast sünd-
musest alates lõppes Tallinna koolides õppetöö.

VI LINDA RANNAKU HILISEM ELU JA TEGEVUS.

1944.aasta sügisel asus L.Rannak tööle Üleliidulise Kalamajanduse ja Okeanograafia Teadusliku Uurimise Instituudi Eesti osakonnas vanemteadurina. 1946.aastal atesteeriti magistri kraad ümber bioloogia kandidaadi kraadiks. 1957. - 1963. aastani oli ta mainitud asutuse reorganiseerimise tulemusena (VNIRO) loodud Eesti Mereihütüoloogia Laboratooriumi juhatajaks. Kuna juhataja kohustuste kõrval oli raske leida aega doktoritöö vormistamiseks, siis palus ta 1963.aastal ennast üle viia sama laboratooriumi vanemteaduriks.

Rida aastaid kestnud pingelise töö tulemusena valmiski 1970.aastal doktori dissertatsioon, mille koostamiseks oli 25 (1945 - 1970) aasta jooksul kogunenud väga suur hulk andmeid kõigist Eesti randadest ja kalapüügi piirkondadest. Oli korraaldatud ka katseid. 20.novembril 1970. aastal kaitses Linda Rannak Tartu Riikliku Ülikooli Teadusliku Nõukogu ees oma doktoriväitekirja: "Räim Clupea haren-gus membras Linné (bioloogilised bühmitused, nende muutlikkus, mikroevolutsioon ja arvukuse dünaamika)".

Praegu on Lina Rannak pensionär ning vanemteadus - konsultant Läänemere Kalamajanduse Uurimise Instituudi Tallinna osakonnas.

Dr.L.Rannaku elukoht on praegu: Tallinn -
Kalinini 77 - 9

Ärakiri

Lisa 4

Seltsimees

Linda Augusti t. R a n n a k u l e

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülem-
nõukogu presiidium andis Teile

11.juuli 1975.a. seadlusega

Eesti NSV Teenelise Kaluri aunimetuse.

A.Vader

Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi
esimees

V.Vaht

Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi
sekretär

Pitsat

Министерство высшего
и среднего специального образования
СССР

Высшая Аттестационная Комиссия

ДИПЛОМ
ДОКТОРА НАУК

МБЛ № 001526

Москва 11 ноября 1971 г.

Р е ш е н и е м

Высшей Аттестационной Комиссии
от 17 сентября 1971 г. (протокол № 49)

Раннак Линде Аугустовне

ПРИСУЖДЕНА УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ ДОКТОРА
БИОЛОГИЧЕСКИХ НАУК

(печать)

Председатель Высшей
Аттестационной Комиссии (подпись)

Ученый Секретарь Высшей
Аттестационной Комиссии (подпись)